taikalamppu-menetelmä-opas

KANSANMUSIIKKIA

MENETELMÄOPAS

KOULUIHIN

ALA- JA YLÄKOULUILLE

KANSANMUSIIKKIA

MENETELMÄOPAS

KOULUIHIN

ALA- JA YLÄKOULUILLE

Julkaisija: Lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimo

Toimittajat: Tuomo Kallio, Piia Kleemola-Välimäki, Miia Palomäki

Ulkoasu ja taitto: Jimmy Träskelin

Nuottien ulkoasu: Tero Hyväluoma

Mobiilisovelluksen toteutus: Mediatoimisto Juuri

ISBN 978-952-67500-9-5

2014

www.louhimo.com

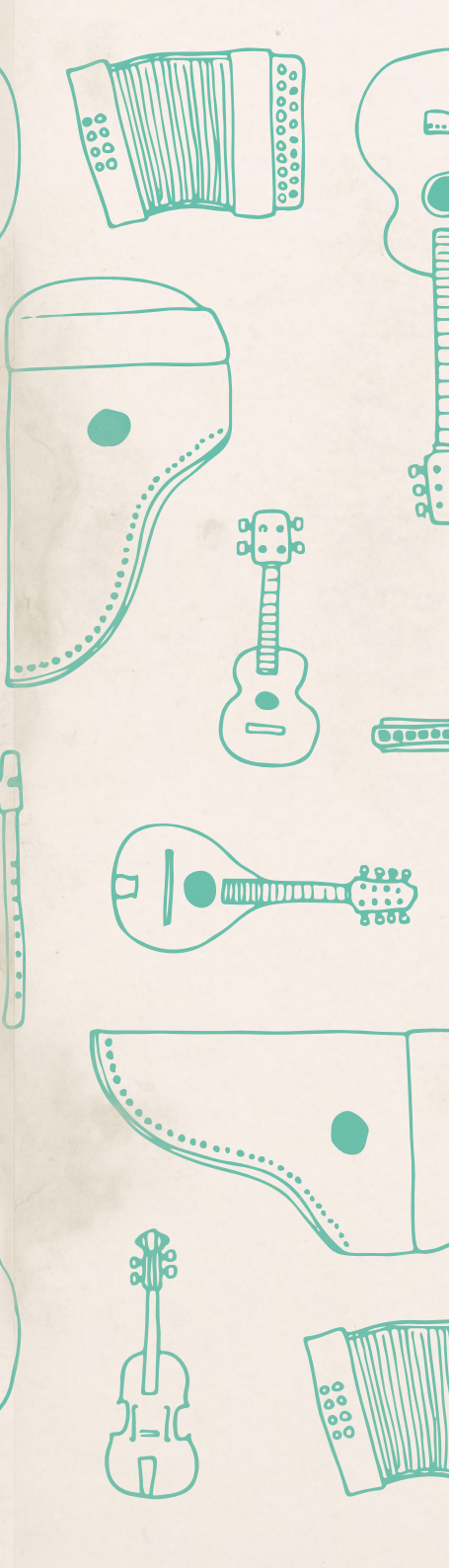

Taikalamppu-menetelmäoppaat

Kädessäsi on ainutlaatuinen opas, jonka avulla voit avata kulttuurin kokemisen maailmaa ja toteuttaa uudenlaisen työpajan tai taidehetken lasten tai nuorten kanssa. Se on syntynyt Lastenkulttuurikeskusten verkosto Taikalampun lastenkulttuurikeskuksessa.

Taikalamppu on toiminut vuodesta 2003 alkaen, ja sitä tukee opetus- ja kulttuuriministeriö. Lastenkulttuurikeskusten verkostoon kuuluu useita keskuksia eri puolilla Suomea. Taikalamppu-menetelmäopas toteuttaa tiettyjä arvoja, jotka ovat yhteisiä kaikille verkoston toimijoille. Niitä ovat jokaisen lapsen ja nuoren oikeus taide- ja kulttuuripalveluihin, lapsi ja nuori aktiivisena toimijana, taide ja kulttuuri osana lasten ja perheiden hyvinvointia, taiteen raja-aitojen rikkominen, kulttuurien välinen vuoropuhelu sekä vankka usko ammattitaitoon.

Toivomme, että nämä arvot leviävät menetelmäoppaittemme avulla ympäri Suomen – myös sinne, missä ei ole varsinaisia lastenkulttuurikeskuksia.

Toivotamme sinulle ja ryhmällesi lämmittäviä Taikalampun säteitä ja onnistunutta taidehetkeä!

Terveisin,
Taikalamppu-verkoston toimijat

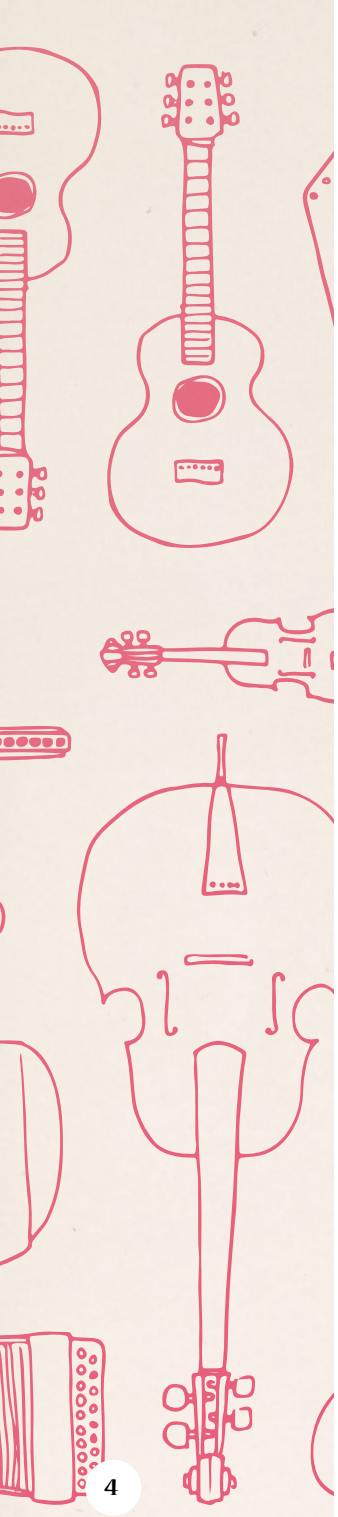

Kansanmusiikin menetelmäopas

Kansanmusiikin menetelmäopas sisältää ohjelmistoa ja ohjeita sekä soivia esimerkkejä, jotka ovat kuunneltavissa mukana olevalta CD-levyltä. Menetelmäopas on valmistunut Lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimon ja Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Seinäjoen yksikön Folklink-hankkeen yhteistyönä.

Menetelmäoppaan tarkoituksena on inspiroida opettajia ja lasten ja nuorten parissa työskenteleviä ohjaajia käyttämään kansanmusiikkiohjelmistoa osana opetusta. Oppaan julkaisijat haluavat tuoda koulumaailmaan sopivia kansanmusiikkisovituksia helposti saataville. Menetelmäoppaan kappaleet on muistiinmerkitty Etelä-Pohjanmaan alueelta, mutta samantyylisiä lauluja on laulettu ympäri Suomea.

Liitteenä olevalta CD-levyltä löytyvät oppaan kappaleet soitettuna ja laulettuna. Kappaleet on äänitetty **Antti Järvelän** toimesta. Muusikkoina toimivat **Miia Palomäki, Leija Lautamaja, Maija Pokela** ja **Arttu Mäkelä**. Kappaleiden sovituksia ovat tehneet Miia Palomäki, Leija Lautamaja, Maija Pokela ja **Piia Kleemola-Välimäki**.

Oppaan tekstejä kirjoittaessa tekijät ovat inspiroitunet **Marianne Maansin** vuonna 2014 toimittaman *Folkmusik i skolan* -menetelmäoppaan teksteistä. Suoria lainauksia ovat luvut *Kansanmusiikkiperinne, Kansanmusiikkia lapsille ja nuorille, Korvakuulo-oppiminen* ja osittain luku *Ohjeet nuottimateriaalin käyttöön.*

Oppaaseen on ladattavissa ilmaiseksi mobiililaitteille (älypuhelimet ja tabletit) sopiva Kansanmusiikkia kouluihin -sovellus, jonka avulla voi katsella soitinesittelyjä sekä kahta oppaan kappaleesta tehtyä musiikkivideota. Lisäsovellus on ladattavissa App Store- ja Google Play –sivustoilta.

Lisämateriaalia katsellaan avaamalla sovellus ja osoittamalla mobiililaitteen kameralla oppaan sivua, jolta löytyy seuraava kuva:

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe 6

Lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimo ja Folklink 6

Kansanmusiikkiperinne 7

Eteläpohjalaisesta kansanmusiikista 7

Polskalaulu, rekilaulu ja karjankutsu 8

Kansanmusiikkia lapsille ja nuorille 8

Korvakuulo-oppiminen 9

5-kielinen kantele kouluissa 9

Ennen soittamista 10

Ohjeet nuottimateriaalin käyttöön 11

Ohjelmisto 12

1. Rengin laulu 12

2. Nyymanni 13

3. Hankoniemellä 14

4. Karjankutsunta 16

5. Lampaan polska 17

6. Lemmenlaulu 18

7. Polskaralli 19

8. Hevoslaulu 20

9. Nevalan Kaisa 22

10. Sikamäen Samppa Pappilan pellolla 24

Lisämateriaalia 26

Oheis-CD:n tiedot 27

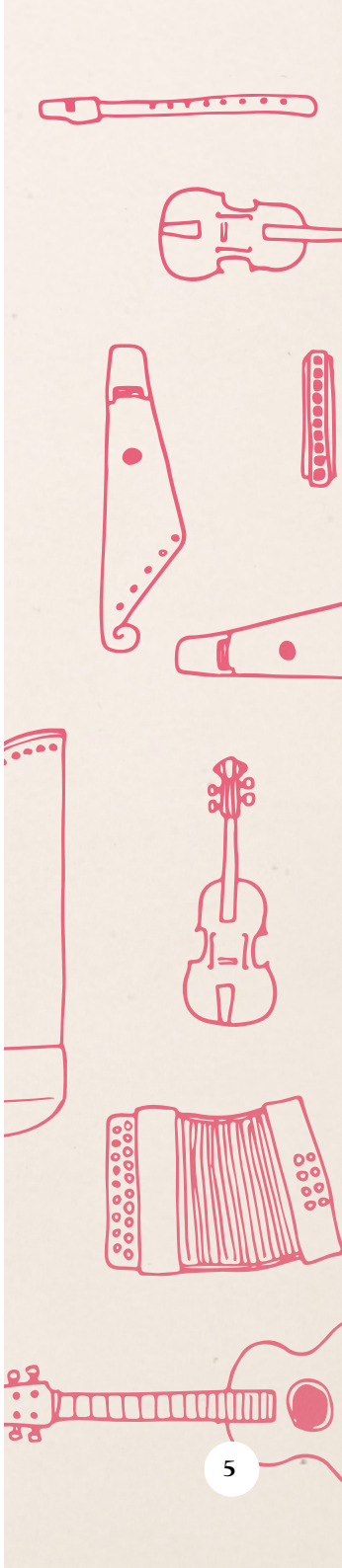

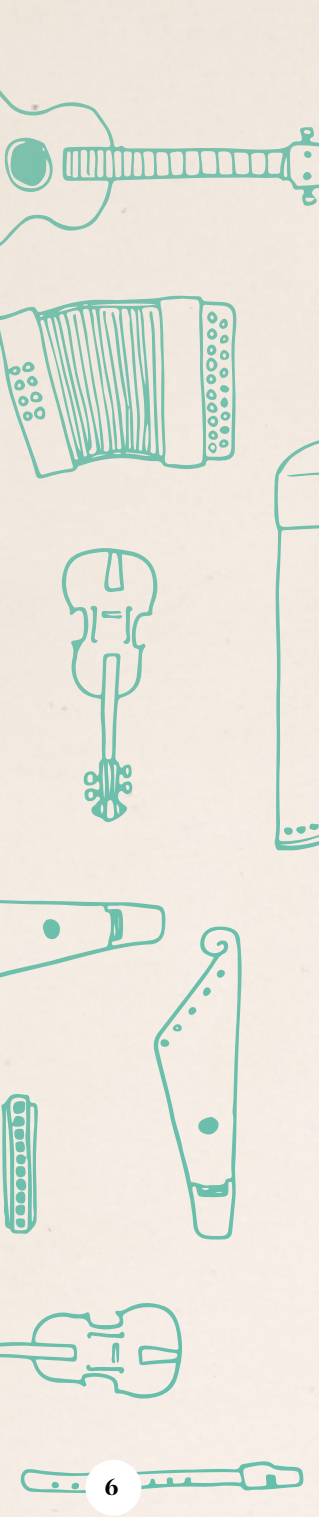

Esipuhe

Koulumaailmaan sopivia, helppoja ja nopeasti omaksuttavia kansanmusiikkisovituksia ei ole liikaa saatavilla. Menetelmäopas antaa musiikinopettajille materiaalia ja neuvoja siihen, miten suomalaiseen musiikkiperinteeseen voi tutustua helposti lasten ja nuorten kanssa. Omalta kotipaikkakunnalta 200, 100 tai 50 vuotta sitten muistiinmerkitty laulu voi avata uudenlaisia mahdollisuuksia musiikin integroimiseen muiden aineiden opetukseen.

Oppaan materiaali on suunnattu erityisesti perusopetuksen 1.–6. vuosikurssien käyttöön, mutta sitä voi soveltaa helposti myös vanhempien oppilaiden kanssa sekä muissa toimintaympäristöissä. Kappaleita on mahdollista räätälöidä omalle ryhmälle sopiviksi erilaisia sovituselementtejä käyttämällä.

Oppaan mukana tuleva CD-levy antaa tukea nuottikuvalle. Kansanmusiikissa on paljon elementtejä, jotka eivät välity nuottien kautta. Soivan esimerkin avulla on helpompaa lähteä muodostamaan omaa tulkintaansa kappaleesta. Oppaan CD-levyä voi käyttää myös korvakuulo-oppimisen apuna.

Tartu soittimiin ja heittäydy eteläpohjalaisen kansanmusiikin vietäväksi!

Lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimo ja Folklink

Louhimo on Seinäjoen kaupungin kulttuuripalveluiden hallinnoima lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto. Tavoitteena on antaa kaikille lapsille ja nuorille hyviä kokemuksia musiikista ja kehittää yhtenäinen kasvu-ura innokkaille soittajille ja bändeille alkeista aina ammattiin saakka. Toiminnan merkittäviä linjoja ovat muun muassa alakouluille järjestettävä innoittava bänditoiminta, nuorten soittajien kohtauttaminen ja kouluttaminen, taiteidenväliset projektit ja erilaiset esiintymistilaisuudet nuorille. Taiteellisen toiminnan kautta lapsi tai nuori rohkaistuu ilmaisemaan itseään, etsimään luovia ratkaisuja ja löytämään omanlaisen tavan olla ja toimia.

Folklink on kansanmusiikin edistämishanke, jonka toteuttivat vuosina 2013-2014 yhteistyössä Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Seinäjoen yksikkö ja Kaustisella toimiva Kansanmusiikki-Instituutti. Folklinkin keskeisin tavoite oli luoda edellytyksiä kansanmusiikin elämiselle nykypäivässä. Tavoitteen saavuttamiseksi toiminta-alueilla pyrittiin lisäämään tietoisuutta kansanmusiikista kasvattamalla monimuotoista konsertti- ja kurssitarjontaa, jonka kohderyhmänä olivat erityisesti alueen nuoret. Hanke sai EU-rahoitusta Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveristä ja Pirityiset ry:ltä.

Kansanmusiikkiperinne

Kansanmusiikin ja sen eri tyylien lähestymiseen on olemassa lukuisia eri mahdollisuuksia. Kansanmusiikkiohjelmisto sopii kaikenikäisille ja niin arkeen kuin juhlaankin. Kansanmusiikkia voi harjoittaa kaikilla taitotasoilla alkaen vanhempien sylissä leikkivistä lapsista aina kansainvälisillä festivaaliareenoilla esiintyviin virtuooseihin. Jokainen soittaja ja laulaja tulkitsee musiikkia omalla persoonallisella otteellaan, mikä tekee kansanmusiikista monimuotoista ja ainutlaatuista.

Traditio tarjoaa monia mielenkiintoisia näkökulmia, joihin tarttua. Se voi viedä meidät aikamatkalle omaan historiaamme tai tuoda tutuksi muiden maiden kulttuureja. Yksinkertaiset kehtolaulut ja lastenlorut ovat usein rytmisesti ja melodisesti samankaltaisia eri maiden perinteessä. Monien maiden kansanmusiikissa voi kuulla myös vaikutteita pentatonisesta asteikosta ja luonnonsävelasteikosta (asteikko, joka muodostetaan yläsävelsarjasta).

Kansanmusiikki elää ajassamme ja on jatkuvassa muutoksessa. Perinteisesti kansanmusiikki on ollut muistinvaraista ja opittu korvakuulolta ilman nuotteja. Korvakuulo-oppiminen on edelleen lyömätön opetusmetodi, kun halutaan oppia tulkintaa ja tyyliä. Nuotit ovat hyvä apuväline tukemaan muistia.

Eteläpohjalaisesta kansanmusiikista

Etelä-Pohjanmaa tunnetaan vahvana kansanmusiikin maakuntana. Alueelta on kerätty muistiin paljon niin laulu- kuin soitinmusiikkiakin. Eteläpohjalainen kansanmusiikki on saanut 1600-luvulta lähtien voimakkaita vaikutteita Ruotsin kautta aina Keski-Euroopasta saakka. Tämä kuuluu pelimannien soittimistossa ja ohjelmistoissa. Pelimannin tärkein tehtävä oli tanssin säestämien esimerkiksi häissä, talkoissa ja nuorten kokoontumispaikoilla. 1900-luvun alkupuolella useimmin kuullut soittimet olivat viulu, 1- tai 2-rivinen haitari ja klarinetti. Myöhemmin suosituksi kansanmusiikkisoittimeksi nousi 5-rivinen haitari.

Laulua käytettiin tanssin säestyksenä ja viihdykkeenä, mutta sillä oli myös arkisempia tehtäviä. Laulaen voitiin esimerkiksi rytmittää työntekoa, välittää tietoa, kutsua karjaa tai nukuttaa lapsia.

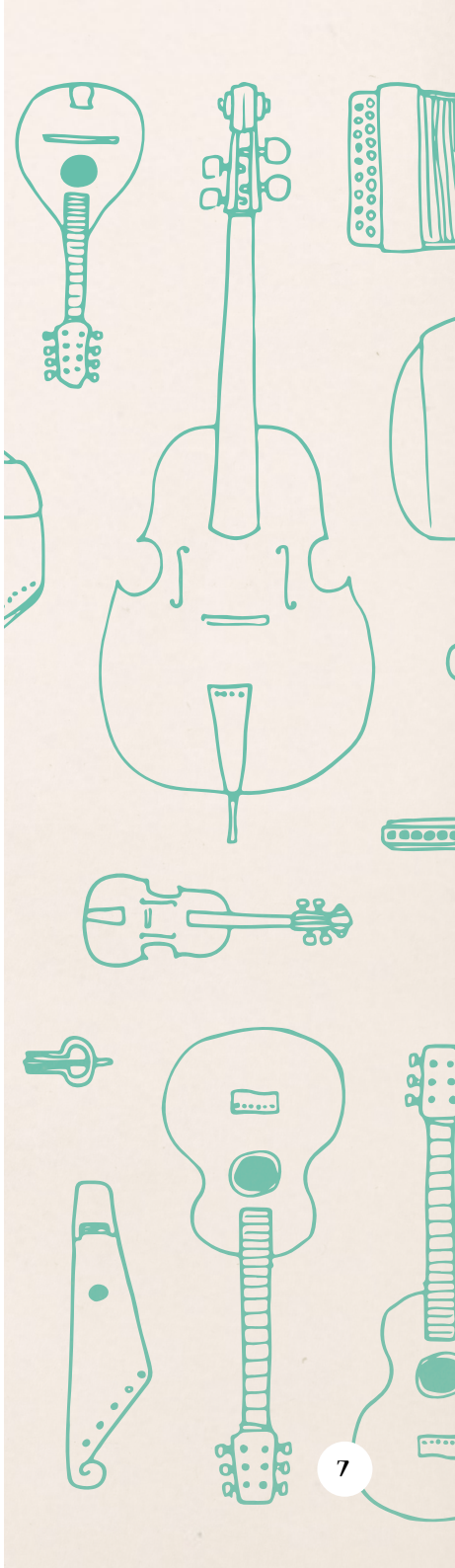

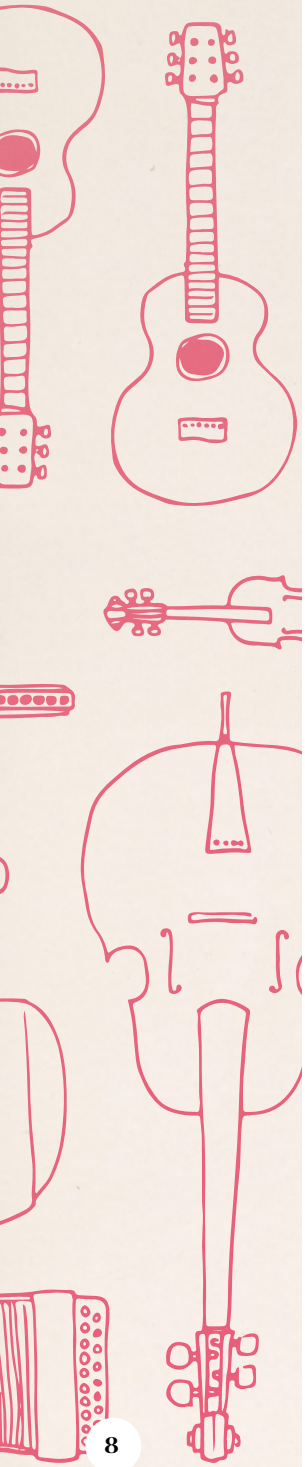

Polskalaulu, rekilaulu ja karjankutsu

Polska oli länsisuomalaisen pelimannimusiikin keskeisin muoto aina 1800-luvulle saakka. Tanssin säestykseksi polskia tulkittiin usein myös laulaen, mikäli soittajia ei ollut saatavilla. Laulu saattoi olla sopivista tavuista muodostuvaa rallatusta tai sanoitukseltaan rempseää lemmenlyriikkaa. Etelä-Pohjanmaa oli laulupolskien ydinaluetta. Polska oli tanssijoiden suuressa suosiossa, mutta sen kolmitasainen rytmi ja duurissa kulkevat melodiat sopivat myös säestämään työntekoa.

Rekilaulu oli suosituimmillaan läntisessä Suomessa 1800-luvulla. Vielä 1900-luvun puolella rekilaulukulttuuri näkyi piirileikkilauluissa, jotka olivat tanssisävelmiä. Rekilaulusäkeistö koostuu kahdesta keskenään riimillisestä säeparista. Rekilaulut ovat tavallisesti yksisäkeistöllisiä, joten laulut eivät muodosta juonellista kokonaisuutta. Sen sijaan eri säkeistöjä voi yhdistellä peräkkäin tilanteen ja tarpeen mukaan, sillä rekilaululyriikoita voi yhtenevän kaavan ansiosta laulaa millä tahansa rekilaulumelodialla.

Satoja vuosia sitten, kun peltomaata oli vähän, karja laidunsi joutomailla ja metsissä. Karjaa kotiin huhuillessa käytettiin kutsuhuutoja, ja jokaisella karjanhoitajalla oli omansa. Esimerkiksi lehmää kutsuttaessa fraasi alkoi tavallisesti korkealla sävelellä lauletulla kutsusanalla esimerkiksi *ptrui* tai *tule pois* ja jatkui nopean liu'un jälkeen puheäänellä tuotettuun loppufraasiin, esimerkiksi eläimen nimeen

Kansanmusiikkia lapsille ja nuorille

Menetelmäoppaan kappaleet on koottu niin, että niitä voi käyttää eri ikäisten kanssa ja niissä on paljon vaihtoehtoja: helpoimmat nuorimmille vuosikursseille ja edistyneemmät vanhemmille. Tarjolla on kaikkea helpoista loruista moniäänisiin sovituksiin. Melodiat ovat helppoja oppia ja niitä voi myös laulaa ilman sovituksia tai säestystä. Kaikki voivat käyttää omaa persoonallista ja luonnollista lauluääntään. Mitä enemmän laulaa, sitä paremmin oppii tuntemaan oman äänensä. Voit tehdä omia tulkintoja ja muunnelmia yhdessä oppilaiden kanssa, jos haluat.

Yhdessä koululuokassa on paljon oppilaita ja kaikilla on erilaisia kykyjä ja kiinnostuksen kohteita. Kansanmusiikki voidaan linkittää muihinkin kouluaineisiin kuin musiikkiin, ja se antaa tilaa kokonaisvaltaiselle oppimiselle. Kappaleet voivat inspiroida kirjoittamaan omia tekstejä, piirtämään, rakentamaan omia soittimia tai vaikka tekemään aikamatkoja historiaan. Anna musiikin sävyttyä ilosta, energiasta ja luovuudesta. Muovaa materiaalia spontaanisti inspiraation ja kaiken muun osaamisesi mukaan niin, että se sopii parhaiten sinulle ja ryhmällesi.

Korvakuulo-oppiminen

Korvakuulo-oppimisessa kappale opitaan kuuntelemalla, jäljittelemällä ja toistamalla. Samanaikaisesti oppii myös automaattisesti kappaleen tyylin. Monet sanovat muistavansa paremmin korvakuulolla opitut kappaleet nuoteista opittujen sijaan. Korvakuulometodilla opitut kappaleet muistaa yleensä koko loppuikänsä. Lapset oppivat korvakuulomenetelmällä luonnollisesti kuuntelemalla ja jäljittelemällä, kun taas monet aikuiset ovat vieraantuneet perinteisestä oppimismetodista.

Opettele ensin kappale itse oppaan CD-levyn avulla ja käytä nuotteja apuvälineenä, jos haluat. Esittele sitten laulu oppilaille. Aloita opettaminen laulamalla oppilaille lyhyt fraasi, jota he jäljittelevät. Toista fraasi toisensa jälkeen, kunnes oppilaat ovat oppineet koko laulun. Jos kappaleessa on monta säkeistöä, voi opettelu tapahtua portaittain, esimerkiksi yksi uusi säkeistö päivässä. Käytä halutessasi soitinta apuvälineenä ja käsiliikkeiden avulla voit näyttää laulun melodian nousevia tai laskevia sävelkulkuja. Kappaleiden opettelu korvakuulometodilla on usein tottumiskysymys, mutta se muuttuu helpommaksi kerta toisensa jälkeen.

5-kielinen kantele kouluissa

Kantele on ikivanha soitin, jonka ikää on mahdotonta määritellä tarkasti. Suomalaisessa kulttuurissa kantele on ollut tärkeässä roolissa vuosisatojen ajan ja kansanrunoudesta löytyy siitä lukuisia mainintoja. Eräässä Kalevalan runossa Väinämöinen rakentaa maailmanhistorian ensimmäisen kanteleen valtavan hauen leukaluusta ja hampaista.

5-kielinen kantele sopii erinomaisesti soitettavaksi esimerkiksi koulun musiikintunneilla, sillä yksinkertainen sointusäestäminen on soittimella melko helppoa. 1980-luvulla toteutetun *Viisikielinen kantele joka kouluun* -projektin myötä kanteleet löysivät tiensä lähes jokaiseen kouluun. Historiallisen arvonsa lisäksi kantele on edelleen kehittyvä soitin. Esimerkiksi sähkökanteleen yleistyminen mahdollistaa soittimen laajemman käytön vaikkapa bändisoitossa.

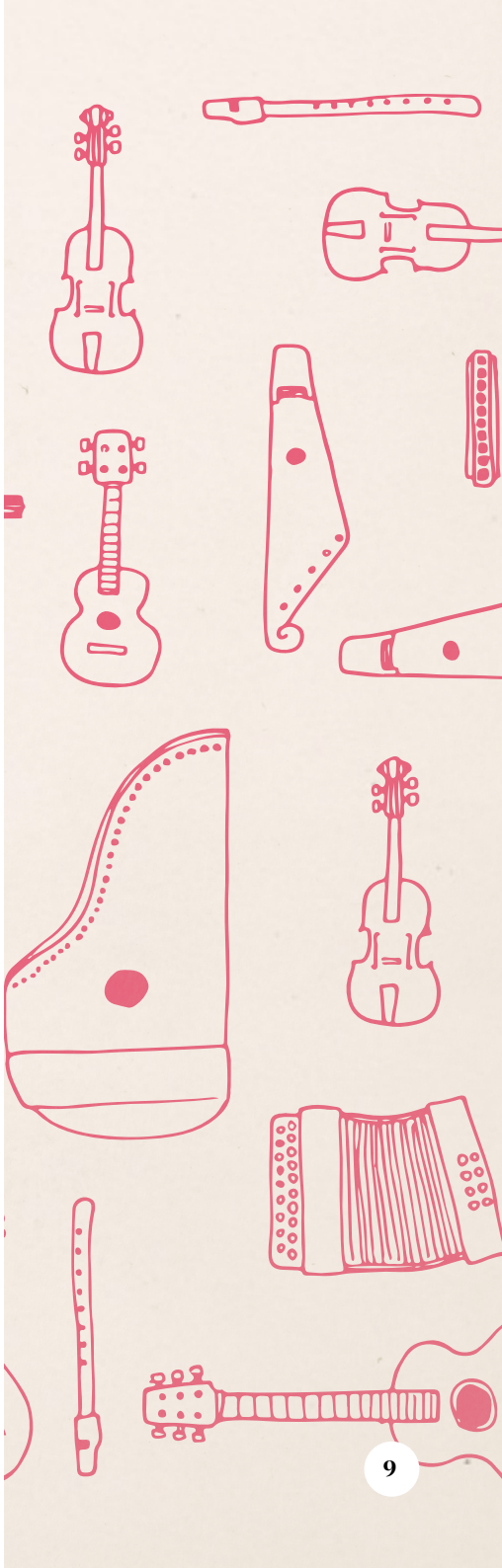

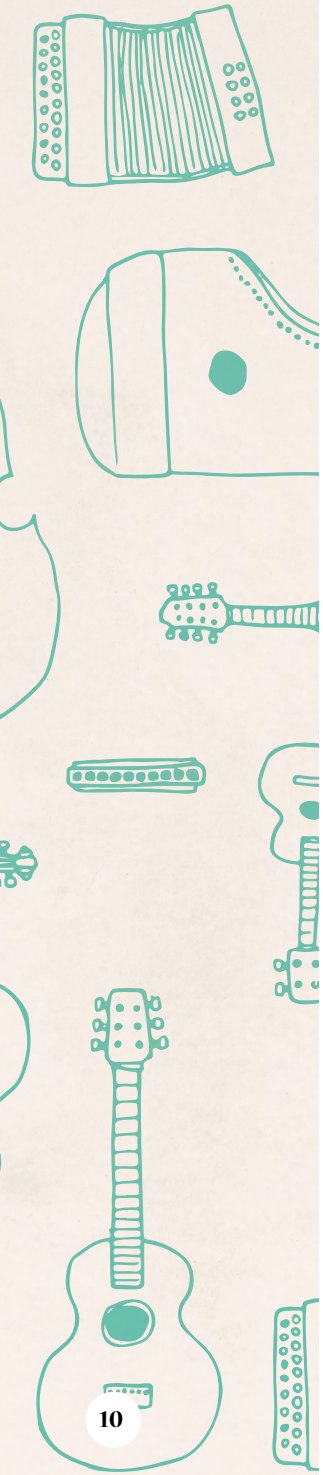

Ennen soittamista

Virittäminen

Kantele kaipaa usein virittämistä. Ellei kantele ole "puutappinen", kielten kiristämiseen (myötäpäivään kiertäen) ja löysyttämiseen (vastapäivään kiertäen) tarvitaan viritysavain. Tavallisimmin 5-kielinen kantele viritetään joko D-duuriasteikon (d1, e1, f#1, g1, a1) tai d-molliasteikon (d1, e1, f1, g1, a1) viiden ensimmäisen sävelen mukaisesti.

Kielten vaihto

Mikäli kanteleesta puuttuu kieliä tai kielet kaipaavat vaihtamista, seikkaperäinen ohjeistus niiden asentamiseen löytyy sivustolta www.temps.fi.

Soittoasento

Kantele asetetaan joko pöydälle tai syliin vaakatasoon. Sylissä soitinta voi pitää vaihtoehtoisesti vatsaa vasten siten, että kansi on lähes pystyssä. Mikäli kanteleessa on hihna, soittaminen onnistuu myös seisten. Lyhyin kieli on lähimpänä soittajaa/kattoa riippuen soittoasennosta.

Soittaminen

5-kielisen kanteleen ääni muodostetaan näppäilemällä tai soittaen sormella tai plektralla kaikki kielet kerralla. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa äänet näpätään soimaan oikean käden etusormella/plektralla ja kielet, joiden ei haluta soivan vaimennetaan asettamalla vasemman käden sormet (tavallisimmin etusormi ja keskisormi) vaimennettaville kielille lepäämään. Kanteleensoitto-ohjeissa vaimennettavat kielet on merkitty mustilla palloilla.

5-kielisen kanteleen kielet numeroidaan matalimmasta alkaen 1, 2, 3, 4, 5. Alla olevista kuvista näet, kuinka soitat sointuasteet I, V ja IV. Sointuasteiden numeroiden tai perussointumerkkien sijaan sointuja voi kutsua myös seuraavilla nimillä: mansikka (I asteen sointu), mustikka (V asteen sointu) ja lakka (IV asteen sointu).

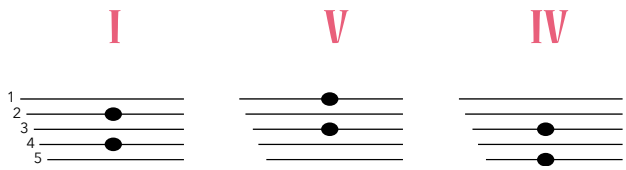

Ohjeet nuottimateriaalin käyttöön

Menetelmäoppaan sovitukset on pyritty rakentamaan niin, että voit käyttää yhtä tai useampaa sovituselementtiä tilanteen mukaan. Kaikki sovitusideat ovat lähtökohtia, eivät lopullisia ratkaisuja. Voit siis muokata niitä tarpeen vaatiessa. Voit käyttää oheis-CD:n ääniesimerkkejä apuna sovitusten rakentamiseen. Kaikkien kappaleiden melodiat voi laulaa myös ilman säestystä.

Joissain oppaan kappaleissa (3, 5, 9) voi käyttää niin kutsuttua bordunastemmaa. Bordunastemmoja käytetään kansanmusiikissa usein, kun yhtä ja samaa ääntä lauletaan tai soitetaan samanaikaisesti melodian kanssa. Borduna antaa kappaleelle vanhahtavan soinnin ja hyvän vastapainon melodialle. Bordunaa voi laulaa kappaleen tekstillä tai ilman sanoja esimerkiksi *aa, oo* tai *mm*. Bordunaa voi myös soittaa jollain instrumentilla.

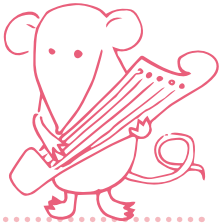

Suurimmassa osassa menetelmäoppaan kappaleista voit soittaa 5-kielisellä kanteleella joko sointuja, alku- ja välisoittojen melodioita tai äänimaisemia. Kappalekohtaiset ohjeet löytyvät nuottien yhteydestä ja ne on merkitty kantelesymbolilla.

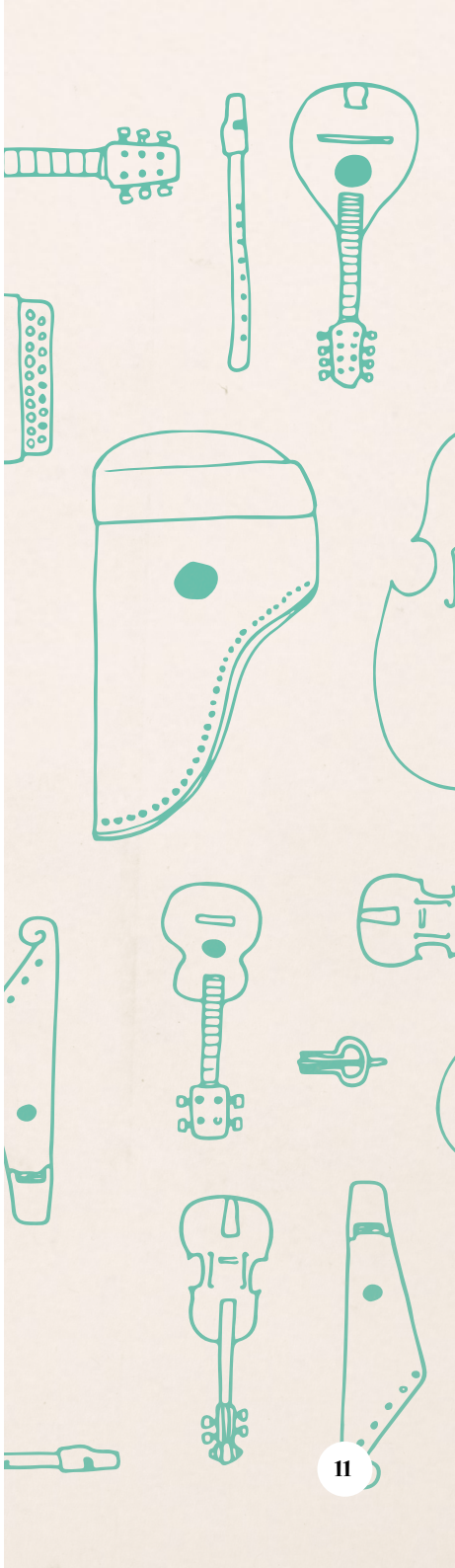

1. Rengin laulu

Rekilaulu

Laulanut Antti Kanto,
Peräseinäjoki
sov. Miia Palomäki

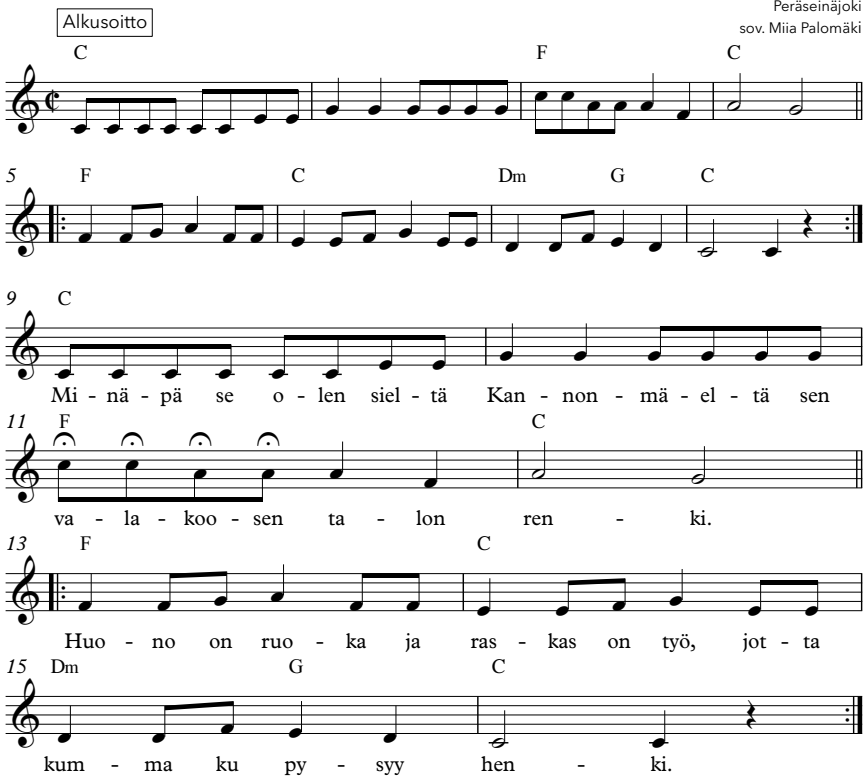

2. Minäpä se olen sieltä Kannonmäeltä
sen pienen talon renki.
Huono on ruoka ja raskas on työ, jotta
kumma kun pysyy henki.

3. Minäpä se olen sieltä
Kannonmäeltä sen suuren talon renki.
Huono on ruoka…

Kuuntele esimerkki 3. tahdin rytminkäsittelystä oheis-CD:ltä. Taloa kuvaava adjektiivi määrittelee esitystavan.
Pienen talon = lauletaan hiljaa, suuren talon = lauletaan voimakkaasti. Keksi lisää säkeistöjä!

Kappaleen soinnut voi soittaa 5-kielisellä kanteleella. Voit transponoida kappaleen D-duuriin tai virittää kanteleen C-duuriin.

2. Nyymanni

Rekilaulu

Laulanut Raili Holm,
Peräseinäjoki
sov. Miia Palomäki

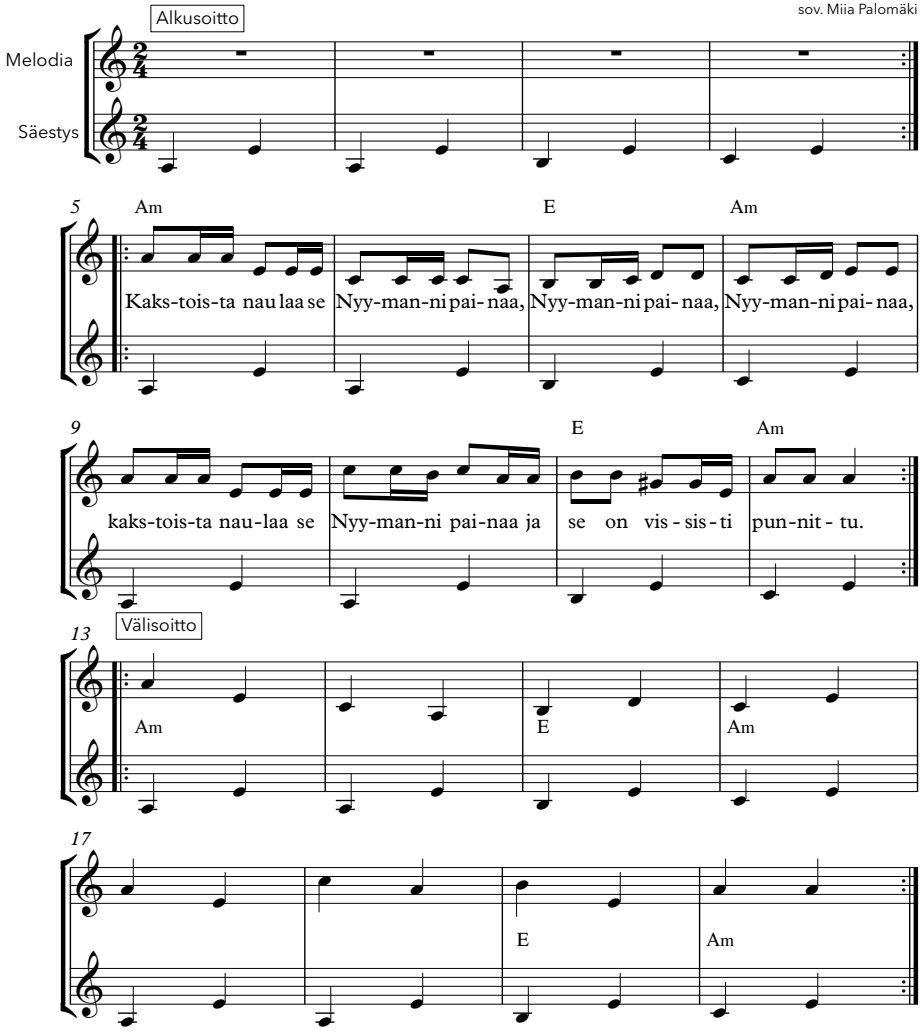

2. Siihen on laskettu akka ja lapset,
akka ja lapset, akka ja lapset.
Siihen on laskettu akka ja lapset,
tryykirauta, sakset ja kyynäräpuu.

3. Hankoniemellä

Valssilaulu

Laulanut Lydia Pyylampi,
Alavus
sov. Maija Pokela

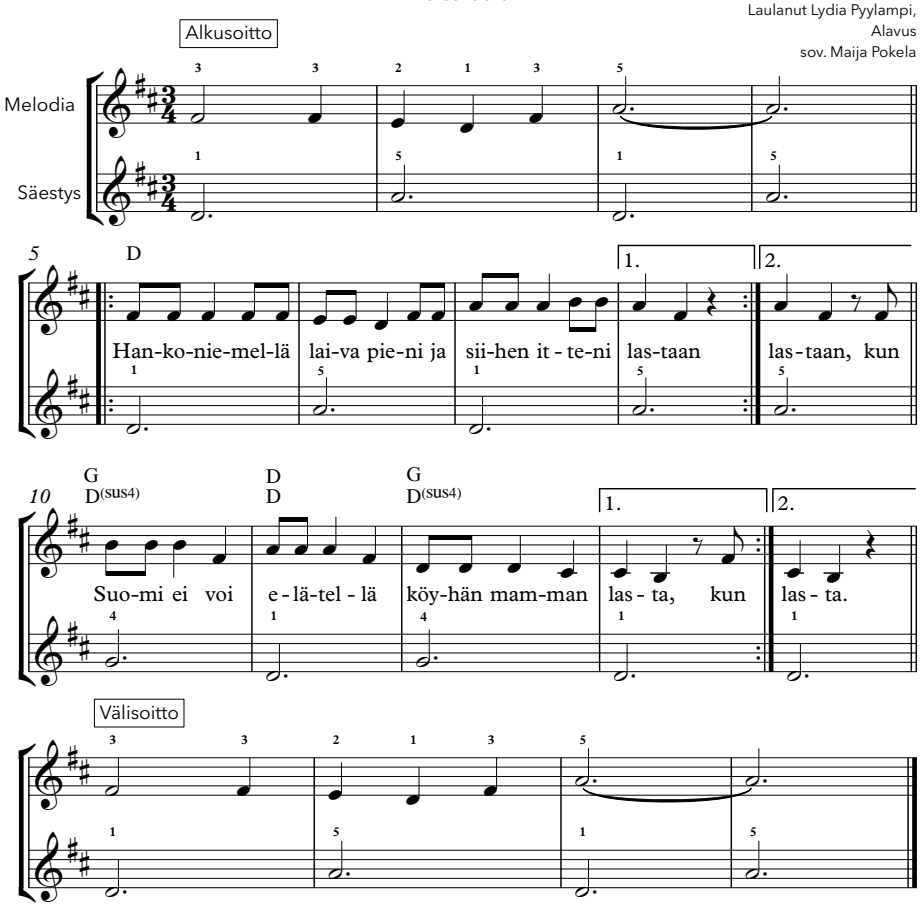

2. Amerikkahan minä menen
kahvinkeittäjäksi,
kun en minä kelevannu tämän kylän
pojille yösijan laittajaksi.

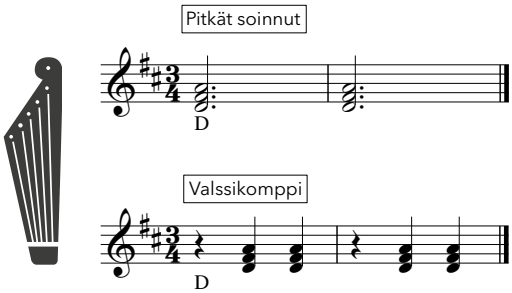
Pitkät soinnut
D
Valssikomppi
D

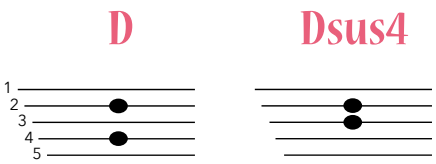
D
Dsus4
1
2
3
4
5

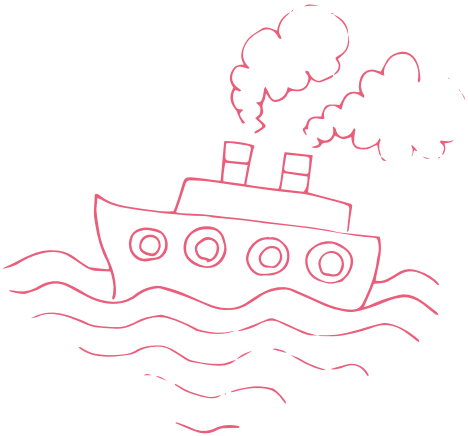

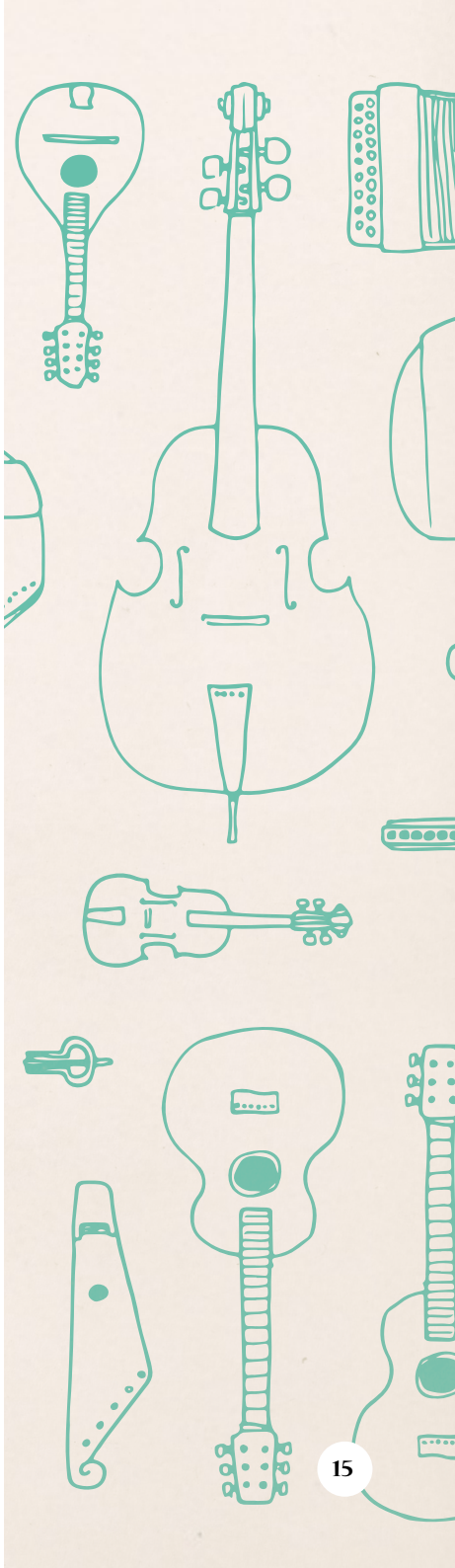

4. Karjankutsunta

Laulanut A. Ranta
Lapua 1937
sov. Leija Lautamaja

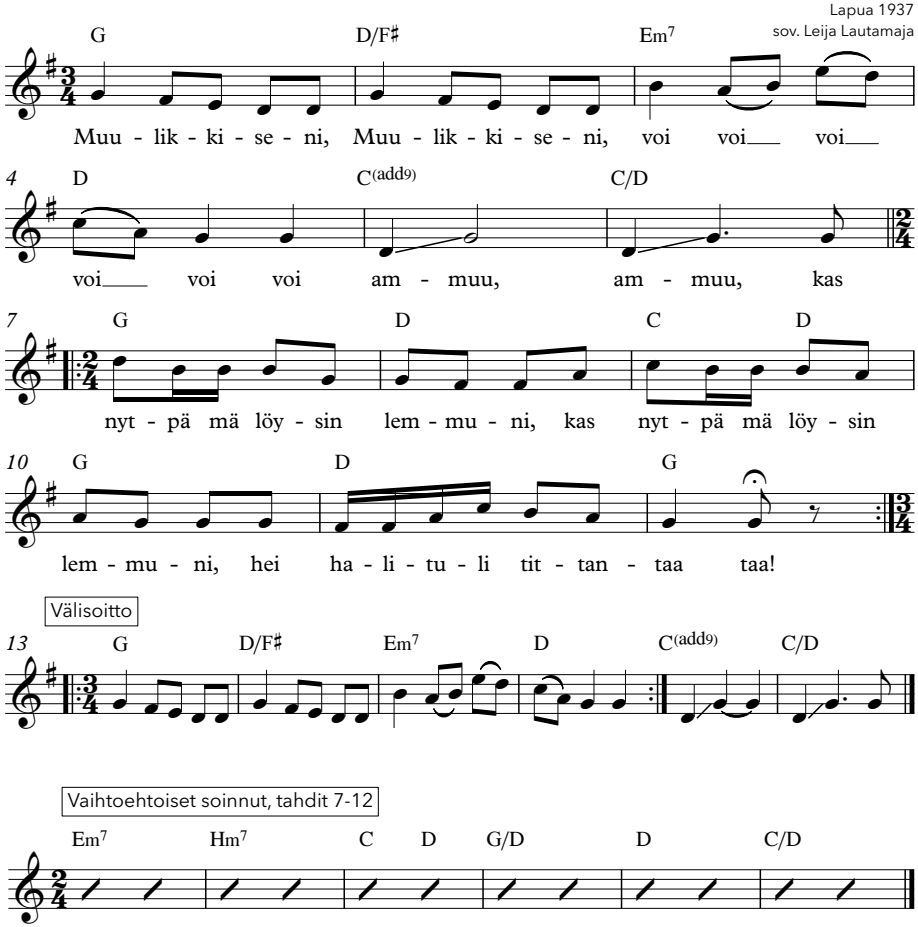

Alkusoitoksi voi tehdä laitumen äänimaiseman: osa musisoijista matkii karjaa, osa karjankutsujia. Kehitelkää omia karjankutsuja eri tavuilla ja äänteillä. Lisäsäkeistöjä voidaan tehdä laajentamalla karjankutsu-teemaa myös muihin eläimiin.

Keksikää yhdessä sanoituksia eri eläimiä käyttäen. Esimerkiksi *"Miu-maukuseni, miu-maukuseni, voi voi voi voi voi voi, miau! Miau! Kas nytpä mä löysin kissani, kas nytpä mä löysin kissani..."*

Kappaleeseen voi soittaa bordunaa g-sävelellä.

5. Lampaan polska

Polskalaulu

Samuel Rinta-Nikkolan nuottikirja,
Ilmajoki 1809
sov. Piia Kleemola-Välimäki

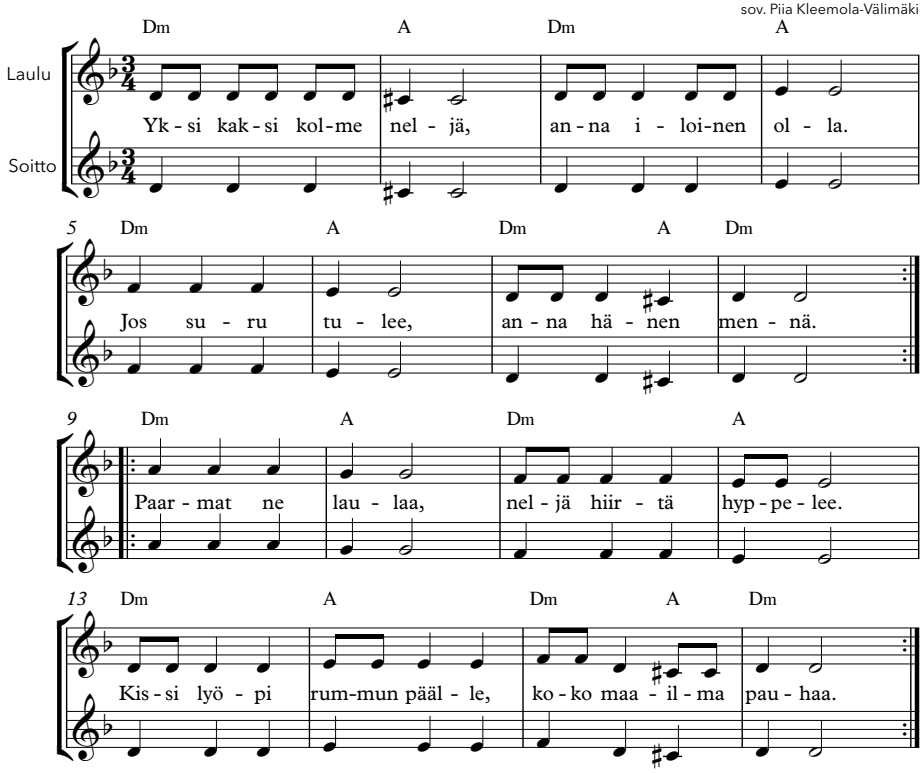

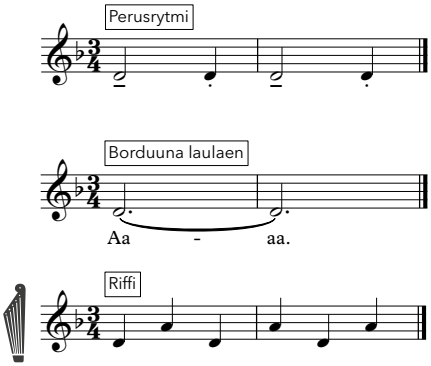

Kappaleen voi laulaa myös kaanonissa, aloita kaanon kahden tahdin välein. Bordunaa voi laulaa esimerkiksi eri vokaaleilla: *"aa.."* tai *"oo.."*

Riffiä voi soittaa D-duuriin viritetyn kanteleen matalimmalla ja korkeimmalla kielellä tai esimerkiksi kellopelillä.

6. Lemmenlaulu

Valssilaulu

Laulanut Tiila Ilkka,
Alavus 1954
sov. Miia Palomäki

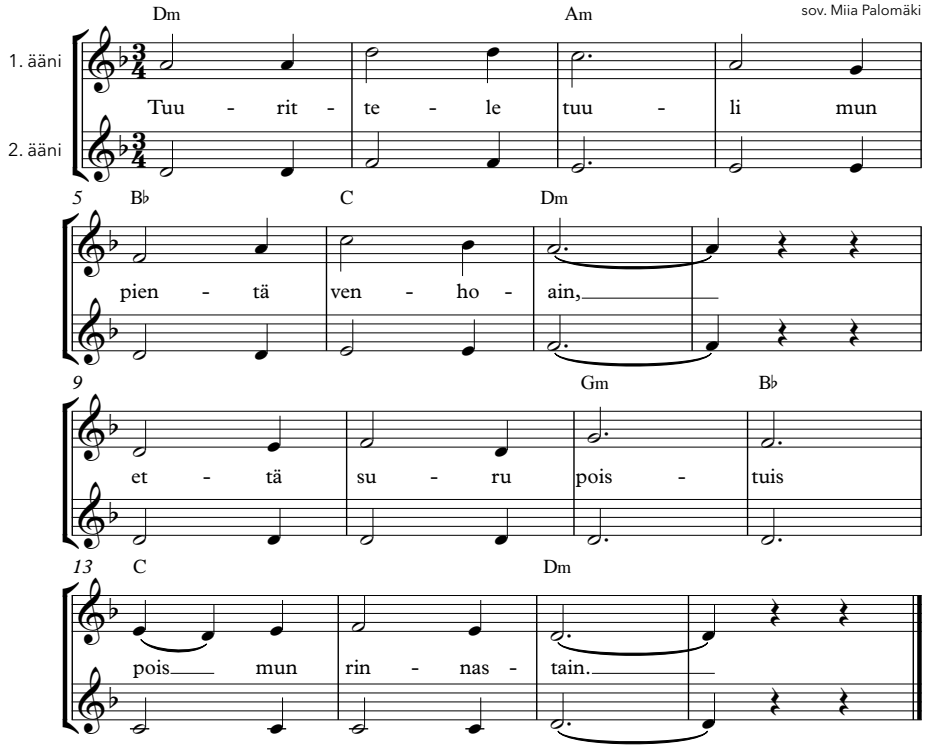

2. Tuurita se sinne, missä myrsky käy,
missä aallot pauhaa, eikä maata näy.

3. Ja täällä aallon lailla minä kuljen purjeessa,
ja kerron Vellamollen huolet murheesta.

4. Kun lempiä ei oisi luotu ollenkaan,
niin moni täällä tuntis rauhan rinnassaan.

Kappaleen yhteyteen voi luoda tuulisen äänimaiseman esimerkiksi puhaltamalla. Keksikää erilaisia toteuttamistapoja.

7. Polskaralli

Polskalaulu

Laulanut Tiila Ilkka,
Alavus 1955
sov. Miia Palomäki

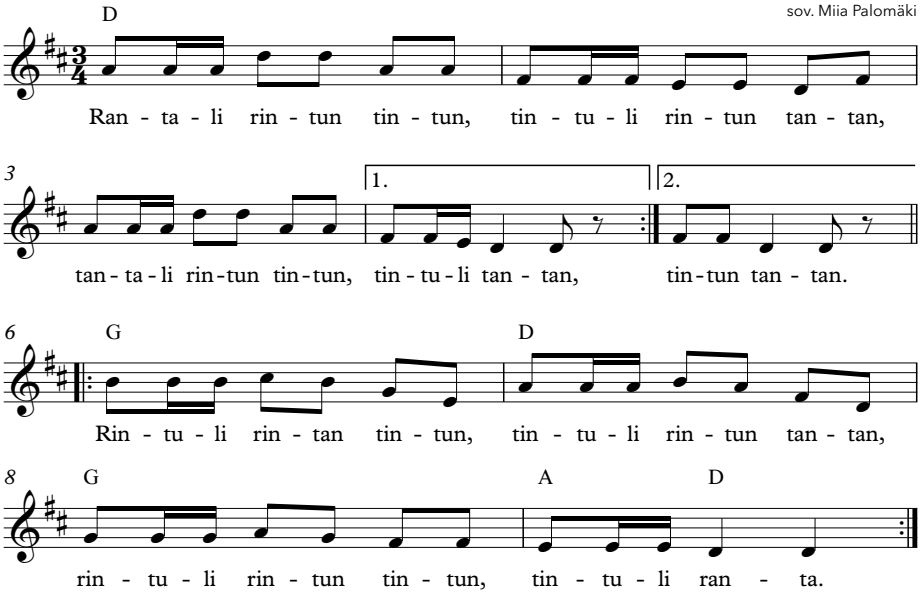

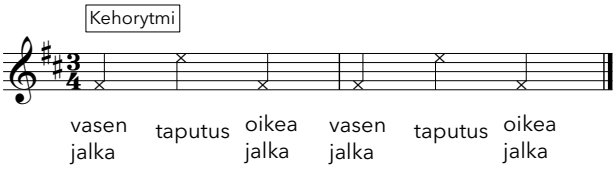

Kehorytmin avulla voi harjoitella myös polskan perusaskelta. Liikkukaa vapaasti opetustilassa astuen 1. iskulla vasemmalla jalalla ja 3. iskulla oikealla jalalla. Iskujen laskemisen helpottamiseksi toisella iskulla voi taputtaa kädet yhteen. Polskaralliin voi keksiä myös omat rallatussanat käyttämällä eri tavuja.

Kappaleen soinnut voi soittaa 5-kielisellä kanteleella.

8. Hevoslaulu

Rekilaulu

Laulanut Irja Kuoppala,
Härmä 1975
sov. Leija Lautamaja

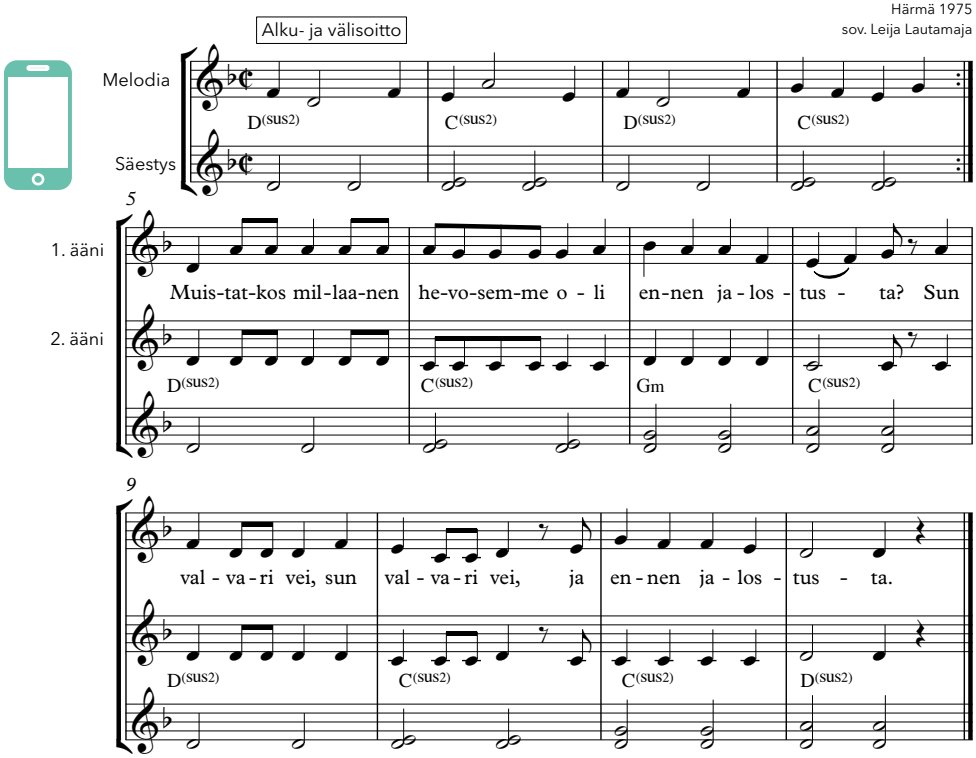

2. Oli pieni ja kirutettu luurankohaamu, kirjava tai musta,
sun valvari vei, sun valvari vei, oli kirjava tai musta.

3. On niitä koneeta kaikenlaasia Vassin äkehiä,
sun valvari vei, sun valvari vei, on Vassin äkehiä.

4. Konehet iliman hevoosta eivät ole päteviä,
sun valvari vei, sun valvari vei, eivät ole päteviä.

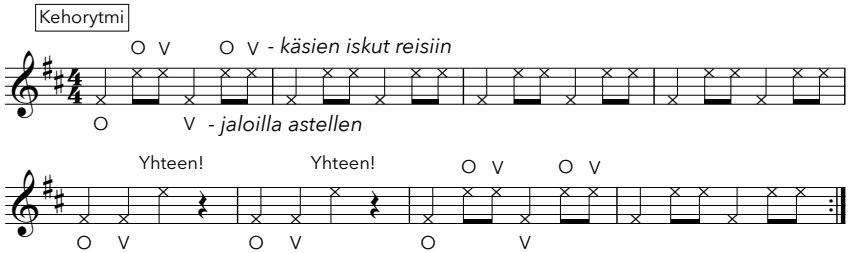

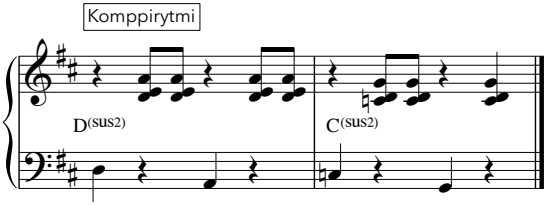

Alku- ja välisoiton melodian voi soittaa 5-kielisellä kanteleella (viritys d-molli) tai nokkahuilulla.

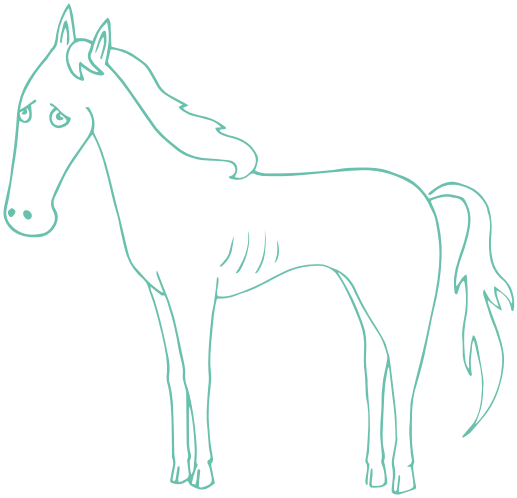

9. Nevalan Kaisa

Rekilaulu

Laulanut Mirjam Ojanen,
Peräseinäjoki
sov. Leija Lautamaja

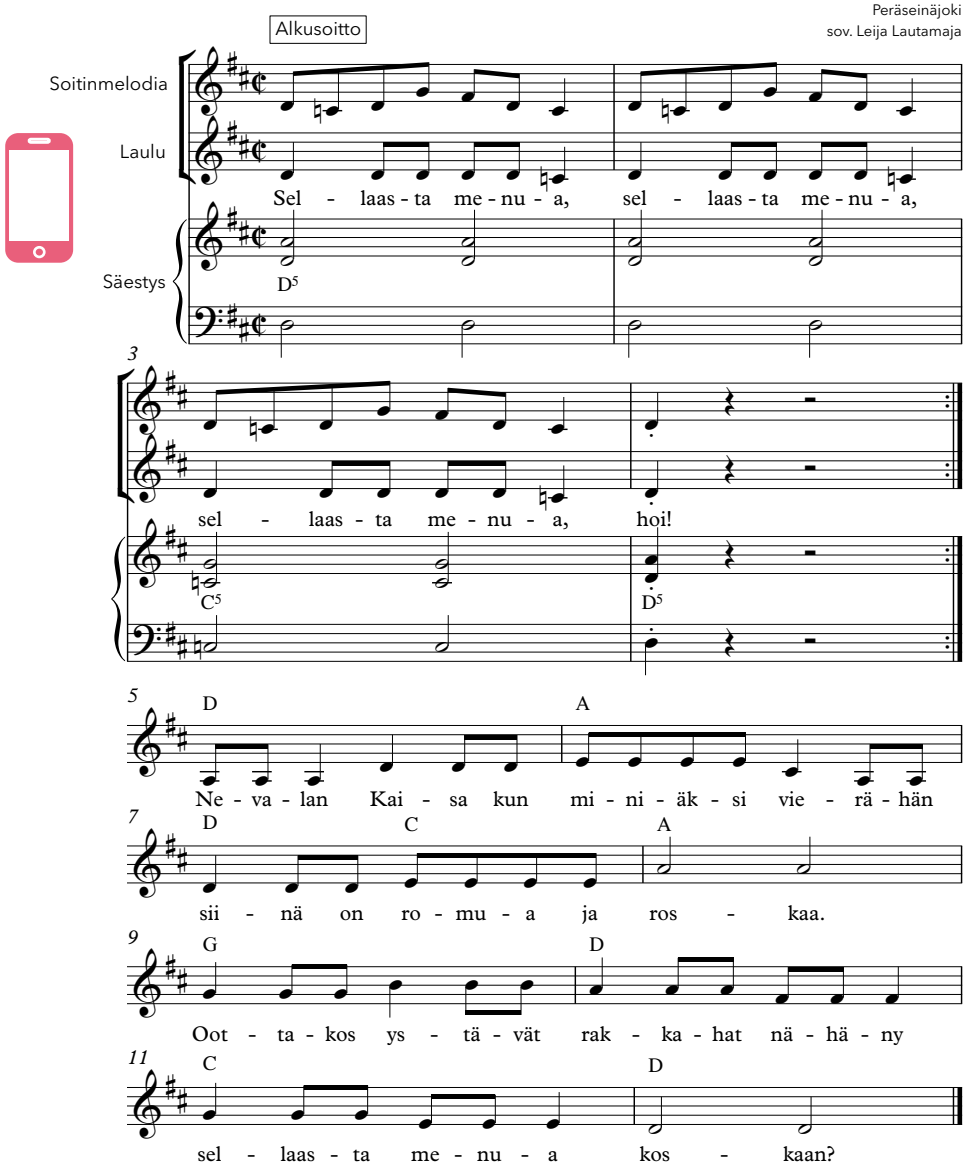

2. Ensi kuormas niin mahtavasti seisoo puolarukki.
Toisessa kuormassa näkyy olevan pikkuunen kissankuppi.

3. Kolomannes on patarauska ja tietystikki kauha.
Neljännes on kirnu ja kolokku ja vanhat lammasraurat.

4. Viirennes on vyhyrinpuut ja pesupunkan pohja.
Kuurennessa kehtoromu ja karvakengän potka.

5. Seittemännes on soffaromu ja vanhanlaaset sohlot.
Kahareksannes Kaisa itte ja isoo poijan tohlo.

6. Yhyreksännes on kontti ja virsut ja rauskanlaanen peili.
Kymmenennes hapatespytty ja meijäripiimäleili.

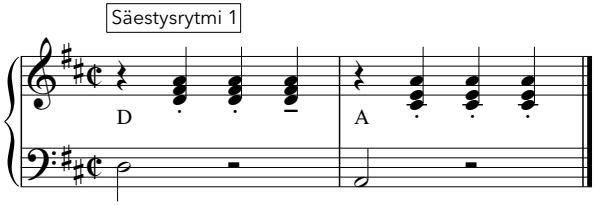

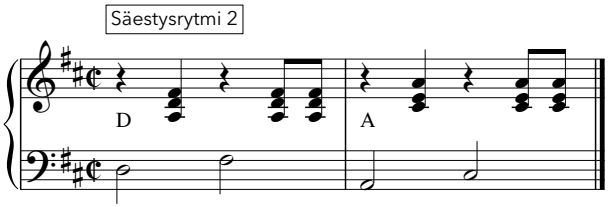

Sovitukseen saa vaihtelua käyttämällä eri säestysrytmejä. Nuottiin merkitty "Säestysrytmi 1" perustuu vimpeliläisen Aukusti Viitaniemen (s. 1941) persoonalliseen harmoonin soittotyyliin. D-bordunan käyttö kappaleen loppupuolella toimii soitinsäestyksen tehokeinona.

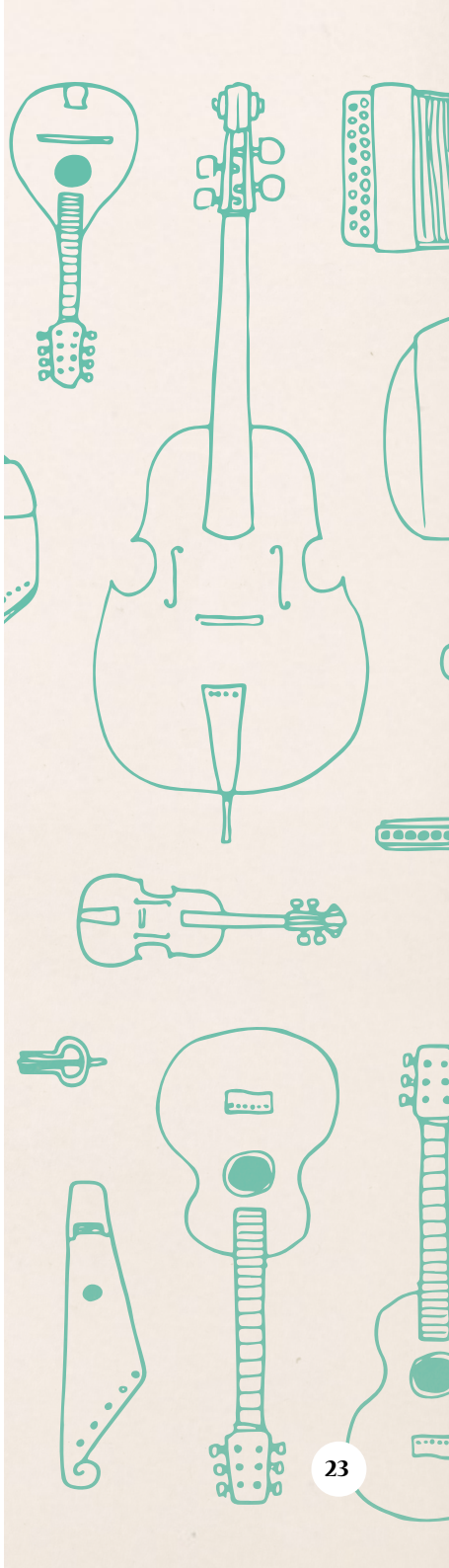

10. Sikamäen Samppa & Pappilan pellolla

Jenkka

Sikamäen Samppa
Laulanut Tuomas Ojanen, Peräseinäjoki

sov. Leija Lautamaja

Rytmi 1

Samp - pa Si - ka - mä - ki Samp - pa Si - ka - mä - ki

Rytmi 2

Soit - te - li sar - vel - la Soit - te - li sar - vel - la

Rytmi 3

Ti - tu - si - a ti - tu - si - a ti - tu - si - a ti - tu - si - a

Kehorytmi

Yhteen! Yhteen!

O V O V

Basso

3

Samp - pa Si - ka - mä - ki Samp - pa Si - ka - mä - ki

Soit - te - li sar - vel - la Soit - te - li sar - vel - la

ti - tu - si - a ti - tu - si - a ti - tu - si - a ti - tu - si - a

Yhteen! Yhteen!

O V O V

Pappilan pellolla

Soittanut Aapeli Hautanen, Jalasjärvi

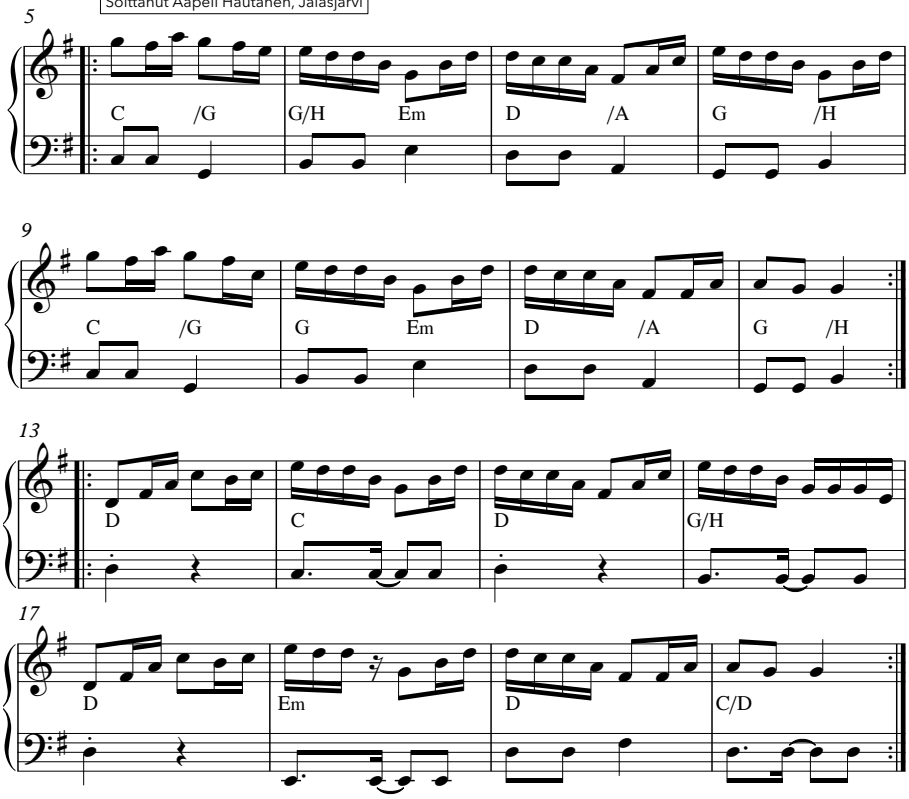

Puherytmejä eli räppejä voidaan käyttää soitinmelodian päällä, joko jatkuvana virtana tai lyhyinä katkelmina.

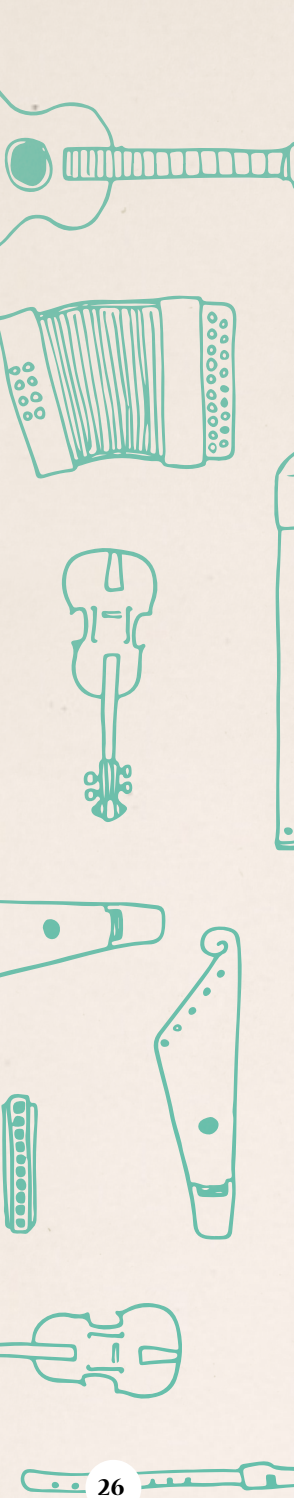

Lisämateriaalia

Lisää eteläpohjalaista kansanmusiikkimateriaalia löydät muun muassa seuraavista nuottikirjoista:

Erkki Ala-Könnin toimittamat laulukirjat: *Alavuden laulukirja, Härmän laulukirja, Lapuan laulukirja.*

Kristiina Ilmosen toimittama *Kauhavan laulukirja.*

Toivo Kuulan kokoama *Eteläpohjalaisia kansanlauluja* –nuottikirja.

Erkki Ala-Könnin toimittamat nuottikirjat: *Ilmajoen nuottikirja, Jalasjärven nuottikirja.*

Ritva Talvitien toimittama *Erkki Metsäpellon nuottikirja.*

Airi Hautamäen nuottikirjat *Airin Sävelet ja Airin Sävelet II.*

Hyviä oppaita 5-kielisen kanteleen käyttöön ovat esimerkiksi:

Hannu Saha: *Viisikielisen kanteleen oppaat 1, 2 & 3.*

Sari Kaasinen: *Minä soitan kanteletta 1 & 2.*

Lisätietoa suomalaisesta kansanmusiikista löydät muun muassa seuraavilta internetsivustoilta:

kansanmusiikki.fi
etno.net

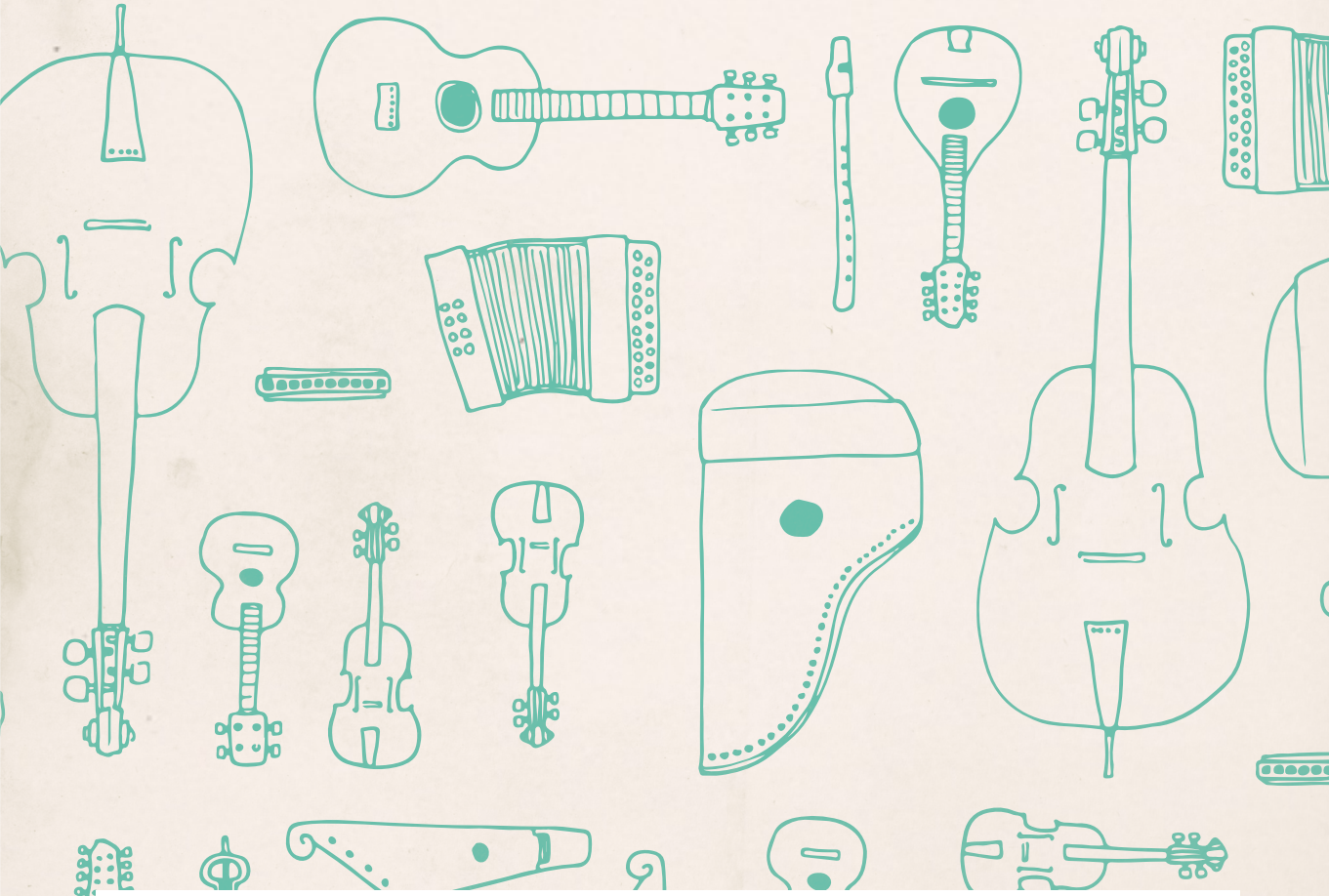

Kansanmusiikkia kouluihin -CD

1. **Rengin laulu** (trad. sov. Miia Palomäki) 1.39
2. **Nyymanni** (trad. sov. Miia Palomäki) 1.56
3. **Hankoniemellä** (trad. sov. Maija Pokela) 2.10
4. **Karjankutsunta** (trad. sov. Leija Lautamaja) 1.53
5. **Lampaan polska** (trad. sov. Piia Kleemola-Välimäki) 3.14
6. **Lemmenlaulu** (trad. sov. Miia Palomäki) 2.52
7. **Polskaralli** (trad. sov. Miia Palomäki) 1.40
8. **Hevoslaulu** (trad. sov. Leija Lautamaja) 1.41
9. **Nevalan Kaisa** (trad. sov. Leija Lautamaja) 2.11
10. **Sikamäen Samppa Pappilan pellolla** (trad. sov. Leija Lautamaja) 2.42

Kokonaiskesto 22.22

Muusikot:

Leija Lautamaja: harmooni, 2,5-rivinen haitari, laulu
Arttu Mäkelä: kitara, laulu
Miia Palomäki: viulu, 2,5-rivinen haitari, 5-kielinen kantele, nokkahuilu, laulu
Maija Pokela: laulu, kanteleet, kellopeli

Äänitys ja miksaus:
Antti Järvelä, Alahärmä
Masterointi: **Vesa Norilo**
Label: **Jimmy Träskelin**

CD-paino: *CD Partner Finland Oy*

Sikamäen Samppa,
Karjankutsunta,
Hevoslaulu ja Polskaralli.
Tartu soittimiin ja
heittäydy eteläpohjalaisen
kansanmusiikin
vietäväksi!

LIIVERI

SIBELIUS-AKATEMIA
TAIDEYLIOPISTO

FOLKLINK

Taikalamppu
lastenkulttuurikeskusten verkosto

taikalamppu.fi

PIRITYISET

LOUHIMO

maaseuturahasto

LEADER